

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΒΙΑΝΝΙΤΩΝ

ΕΠΙΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

(Σέ Πανεπιστημιακούς Καθηγητές και Άλλους)

Στήν εφημερίδα του Ηρακλείου «Αλλαγή» της 12ης και 13ης Ιουνίου και με τους τίτλους «Παράλληλοι μονόλογοι» και «Απόπειρα διαλόγου...» οι καθηγητές Πανεπιστημίου κ.κ. Στ. Αλεξίου και Σβωρώνος, καθώς και η Ειρήνη Φιλιππάκη, επίσκεπτρια καθηγήτρια γλωσσολογίας του Παν/μίου Κρήτης, αναφέρονται έπαινετικά στο έργο του φιλόλογου κ. Άντ. Σανουδάκη, που εξέδωσε, όπως είναι γνωστό, ανάμεσα στα άλλα και τα «Απομνημονεύματα» του Μαν. Μπαντουβά. Οι παραπάνω πανεπιστημιακοί καθηγητές «συνιστούν» τον κ. Σανουδάκη και τονίζουν ιδιαίτερα τη σημασία «των καταγραφών αυτών για τη μελέτη της σημερινής μορφής του κρητικού ιδιώματος» (Αλεξίου) και ότι «προσφέρουν σημαντικά στοιχεία όχι μόνο στον ιστορικό, αλλά και στο φιλόλογο

και το γλωσσολόγο που θα ήθελε να μελετήσει τη σημερινή μορφή του κρητικού ιδιώματος» (Σβωρώνος). Επίσης ο κ. Ν. Πρέβελος γράφει μεταξύ των άλλων: «Οι εκδόσεις του, λένε οι ειδικοί στα θέματα λογοτεχνίας, άποτελούν μεταλλείο για τον φιλόλογο — και όχι μόνο γι' αυτόν — που θα ήθελε να μελετήσει την Κρητική ντοπιολαλιά, αλλά και τη γλώσσα γενικότερα, ιδίως τώρα τελευταία που κινδυνεύουμε να την χάσουμε». Έμεις δε θα είχαμε κανένα λόγο να καταπιεστούμε μ' αυτά που αναφέρονται στα παραπάνω κείμενα, αν αυτά ήταν μονάχα λογοτεχνικά και εξετάζονταν ως φιλολογικά και γλωσσικά μνημεία. Όμως τα κείμενα αυτά έχουν και άλλη πιο σοβαρή πλευρά και γι' αυτήν, πιστεύουμε, γράφτηκαν: Τήν ιστορική Έπειτα ήρ-

θε ή λογοτεχνική, ή γλωσσική και φιλολογική πλευρά. Όταν όμως έχει δημιουργηθεί τόσο αμφισβήτηση και τόσο θόρυβος γύρω από την ιστορική αλήθεια των κάποιων νευματών ιδιαίτερα του Μαν. Μπαντουβά, νομίζουμε πως οι πιο πάνω άξιοι υπηρέτες της επιστήμης στον τόπο μας δεν έπρεπε να δίνουν, με πύση εύκολια, βαρύτητα στα κείμενα αυτού του είδους προσθέτοντας στη ζυγαριά το βάρος της επιστήμης τους. Δέ θα κρίνουμε τα «Απομνημονεύματα» του Μπαντουβά στο σύνολό τους. Τό 'χουν κάνει άλλοι. Έμεις θα τονίσουμε ένα και μόνο σημείο, αλλά που θα έπρεπε να γεννήσει πολλά ερωτηματικά στον κ. Σανουδάκη, όταν καταγράψει όσα — όπως αναφέρει — του διηγείται ο Μαν. Μπαντουβάς, και να βάλει σε σκέψεις και

τόν ίδιο μά και όποιον τ'α διαβάσει, και φυσικά και τους κ.κ. Πανεπιστημιακούς καθηγητές. Στήν σελ. 321 των «Απομνημονευμάτων» του Μαν. Μπαντουβά αναφέρονται: «Ετότε άναψη τή φωτοβολίδα και άρχινησε σέ όλους τσι τομεις ή μάχη. Τό έπιτελείο έπεσε στόν κλοϊό και άιχμαλωτίστηκε. Έντεκα άξιωματικοί ένας δεκανέας κι ό Άγγλωσσάκης. Γιά τή φρουρά τή σημαίας είχα πάρει έκατό (μ) πενήντα (150) Βιαννίτες. Όταν ήρθανε και διαπιστώσανε (μάλιστα είχε άρχινηξει ή μάχη από τή Σύμη του ύπαρχηγου τότε Χρήστου Μπαντουβά με του Παπά) μου μένε ότι: Έμεις έχομε διαταγή από τή κόμμα να μήν (μ)πολεμήσωμε. — Όλοι;

Έδιαμαρτυρήθηκε τότες ένας Βιαννίτης άπου τ' Άμιρά, Μανόλης, θά πώ τό επίθετο (ν)του άργότερα, και έμεινε ό Μανόλης αυτός με δεκατριες άνδρες γιά τή φρούρηση τή σημαίας. Είχα δε και έφτά πρωτύτερα άλλους. Εκράτηξα τόν όπλισμό των (γ) κουμμουνιστών, τους έφτυξα και έφυγαν. Τους ήπηρα τά πολεμοφόδια και τά όπλα, τά όποια έτοποθέτησα σ' ένα άσφαλές σημείο να τά διαθέσω άργότερα σέ νέους άντάρτες. Με μία προσεχτική ματιά στο παραπάνω κείμενο, πέρα από τους γλωσσικούς του ιδιωτισμούς, διαπιστώνεται μία σοβαρή άνακολουθία και δημιουργούνται πολλά έρωτηματικά: Η μάχη είχε άρχισει από τή μεριά τής Σύμης (που βρίσκεται στο ΒΑ άκρο τής έπαρχίας) και οι

έκατόν πενήντα (150) Βιαννίτες «φρουροί τή σημαίας»(!) είπαν πως δέν πολεμούν κι έφυγαν προς τά πού; Άσφαλώς προς τά χωριά τους(!) άσπλοι και μέσα από τισ γραμμές των Γερμανών; Και ό κ. Σανουδάκης τό καταγράφει άβασάνιστα, τό καταχωρεί, τό δίνει στή δημοσιότητα, κι έτσι γράφει ιστορία! Οι Βιαννίτες είπαν πως έχουν διαταγή από τό κόμμα να μήν πολεμήσουν; Δέν προβλημάτισε τόν κ. Σανουδάκη ή φράση αυτή; Άν φρόντιζε κι έρευνούσε λίγο, θά μάθαινε πως ή διαφώνια των Βιαννιτών δέν ήταν τήν ώρα τής μάχης αλλά πολύ πύ μπροστά: Όταν ό Μαν. Μπαντουβάς έπαίρνε τήν άπόφαση (ή τή διαταγή από άλλους) γιά τήν έξόντωση του γερμανικού φυλακίου τής Σύμης, ή Επαρχιακή Επιτροπή του ΕΑΜ είχε διαφορετική ΣΥΝΕΧΕΙΑ στή σελ. 4

'Αποφάσεις του "ΔΙΑΒΑΤΗ"

Τό Δ.Σ. άποφάσισε:
1) Τή δημιουργία Φιλοπτώχου Ταμείου με σκοπό τήν κάλυψη σέ μεγαλύτερη έκταση των δραστηριοτήτων του στον κοινωνικό τομέα και τήν ύλική

βοήθεια σέ συνανθρώπους που έχουν ανάγκη (φτωχούς και άπορους).
2) Τή δημιουργία μονάδας αίμοληψίας, που θετικά να μπορεί να βοηθήσει πιο άποτε-

λεσματικά έκτακτες περιπτώσεις αίμοδοσίας.
Γι' αυτό ήρθαμε σέ έπαφή με τήν εξαιρετή συμπατριώτισσά μας κ. Τίτικα Μανδάλκη — Γιαννιτσιώτου, Ιατρός, Ειδική Αιματολόγο — ύφηγήτρια Παν. Αθηνών, και από σήμερα δημιουργείται γιά τό «Διαβάτη» στο Λαϊκό Νοσοκομείο Βασιλέως Παύλου ΚΕΝΤΡΟ ΑΙΜΟΔΟΣΙΑΣ με αριθ. 17.

Γραμματέα 3608574, που με ση μείωμά μας στο παραπάνω νοσοκομείο θά μπορούν να εξυτηρηθούν.
Όσον άφορά τους έθελοντές αίμοδότες, παρακαλούμε να άπευθύνονται στο Σύλλογο που θά φροντίζει γιά τή μεταφορά τους στο νοσοκομείο ή έστω ό κάθε έθελοντής αίμοδότης πηγαίνοντας μόνος του να δηλώσει πως δίνει τό αίμα του γιά τό «Διαβάτη» στο Κέντρο αριθ. 17.
Γιά τό Φιλόπτωχο Ταμείο περιμένομε τή δυνατή συνδρομή ΣΥΝΕΧΕΙΑ στή σελ. 4

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

ΓΙΑ ΤΟΝ κ. ΝΟΜΑΡΧΗ
ΝΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΗΘΟΥΝ ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Τόν περασμένο Δεκέμβρη πραγματοποιήθηκε επιμέτρηση των εργασιών που έγιναν στο Δημοτικό Σχολείο Άνω Βιάννου. Ο αρμόδιος μηχανικός πήρε τά μέτρα γιά τούς σοβάδες που πρέπει να ακολουθήσουν, να γίνει ή μελέτη και να αταλεί στή Σχολική Εφορεία γιά να προχωρήσει στήν κατασκευή τους. Έχουν περάσει έξι μήνες από τότε και ή μελέτη δέν

στάληκε ακόμη. Γιατί; Υστερα από δυό μήνες θ' ανοίξουν και πάλι τά σχολεία. Τά παιδιά θά στεγαστούν και πάλι σ' ενοικιαζόμενα και ακατάλληλα δωμάτια.
Ο κ. Νομάρχης, που με τή σύντομη επίσκεψή του στήν έπαρχία απέκτησε δική του αντίληψη, άς επέμβει ώστε να δοθεί άμεση λύση.

ΑΥΤΟΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΣΤΗ ΓΕΩΤΡΗΣΗ ΒΙΑΝΝΟΥ

Η Κοινότητα Άνω Βιάννου με αίτησή της ζητά τή σύνταξη μελέτης γιά τήν εγκατάσταση μηχανισμού αυτόματης λειτουργίας τής γεώτρησης Βιάννου.
Τό έργο αυτό θά πρέπει να προχωρήσει γρήγορα, γιατί έτσι μονάχα θά μπορούσε να αξιοποιηθεί σωστά ή γεώτρηση Τούρκου, που αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον ύστερ από τήν επέκταση του δικτύου και τήν έκταση που έχει να εξυπηρετήσει. Έτσι θά ξεπεραστεί ή βα-

σική αδυναμία που υπάρχει με τό ωρário του αρμόδιου υπαλήλου και άλλα τεχνικά προβλήματα, τά οποία θά λυθούν με τόν αυτοματισμό.
Τό αρμόδιο γραφείο τής Τεχνικής Υπηρεσίας τής Νομαρχίας, που ήδη έχει εκτιμήσει τήν αξία του παραπάνω έργου, άς ξεπεράσει τισ τυχόν δυσκολίες και γραφειοκρατικές διαδικασίες, ώστε να ικανοποιηθεί σύντομα τό αίτημα τής Κοινότητας γιά τή γενικότερη εξυπηρέτηση τής περιοχής.

Η ΤΙΜΗ ΤΗΣ ΜΠΑΝΑΝΑΣ

Στίς 16 Ιουνίου ανακοινώθηκε από τήν τηλεόραση ότι συνηλθήθη έμπορος τής Αθήνας, γιά τή πούληση 700 γραμ. μπανάνας προς 200 δρχ., αντί των 95 δρχ. τό κιλό που είναι ή διατίμηση λαϊκής πωλήσεως, και ο έμπορος βέβαια καλώς συνελήφθη γιά τήν αισχροκέρδειά του. Γεννάται όμως τό ερώτημα: Η τιμή των 95 δρχ. (ή των 48 δρχ. που πρέπει να πουλούν οι παραγωγοί και που έχει καθοριστεί πριν από χρό-

νια) είναι ικανοποιητική γιά τόν παραγωγό; Είναι τιμή που να κρατήσει τό ενδιαφέρον των μπανανοπαραγωγών, ώστε να συνεχίσουν τήν καλλιέργειά της;
Η μπανάνα ήταν τό κίνητρο που συγκράτησε, πριν από 15 — 20 χρόνια, και άπείραμε τή συνέχιση τής μεταναστευσης των κατοίκων τής επαρχίας μας που χωρίς αυτή θά ήταν ίσως έρημη σήμερα. Τό Υπουργείο ΣΥΝΕΧΕΙΑ στή σελ. 4

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΤΟ ΣΕΠΤΕΜΒΡΗ ΤΟΥ 43 ΣΤΑ ΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΕΠΑΡ. ΒΙΑΝΝΟΥ

Του κ. Γρηγ. Δημ. Κονδυλάκη

— 3ο —
ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΕΓΚΛΗΜΑ
Πέρα όμως από όλα αυτά, ή υπερβολή (ψεύδος) αυτή άποτελεί προσβολή στή μνήμη των νεκρών μας και στή νοημοσύνη όλων αυτών που έζησαν τά γεγονότα και θυμούνται καλά. Θυμούνται ότι ή μάχη τής Σύμης ήταν μία καλοστημένη παγίδα. Τους περίμεναν τούς 100 - 120 Γερμανούς στρατιώτες και, άφου τούς μάντρωσαν από τή στροφή (Κόψη) που βλέπομε τή Σύμη μέχρι και τό Κουτσουναρι στήν άρχή του χωριού, τούς εξόντωσαν όλους εκ του άσφαλούς. Η μάχη κράτησε 3 — 4 ώρες. Όσοι γινωρίζουν τά ριζιμια χαράκια, τούς πριναράδες και τ' άλλα άσφαλή μετερίζια που διαθέτει ό τόπος αυτός, άπορρίπτουν τισ ύποτιμήσεις και ήρωοποιή-

σεις που γράφτηκαν γύρω άπ' αυτήν.
Ένα άλλο έπιχείρημα, ότι δήθεν τούς αίφνιδίασαν οι Γερμανοί και αναγκάστηκαν να δώσουν τή μάχη, άποτελεί και αυτό ένα ψεύδος. Όλοι ξέρομε ότι ό άμαξωτός δρομος έφτανε τότε μέχρι τό γέρο - Πλάτανο στήν Άνω Βιάννο. Τό 1948 έφτασε στά μέσα χωριά. Πώς ήταν δυνατόν στρατιώτες έτσι μοι γιά μάχη, με μεταγωγικά, να διανύσουν άπόσταση 15 χιλιομέτρων περίπου, άφου πρώτα ανέβαιναν τή φοβερή άνηφόρα τής Ρουσας Κεφάλας, να διαφύγουν τήν έπισημότητά τους από τούς ανθρώπους των άνταρτών, που ήταν σέ κάθε χωριό, σέ κάθε άνάδο, και να τούς αίφνιδιάσουν μέσα στή Σύμη; Έδώ πρέπει να αναφε-

Από τό μνημόσυνο τής Μάχης τής Κρήτης στήν Αθήνα, που πήρε μέρος ο ΔΙΑΒΑΤΗΣ μ' έτή σημαία του. Μνημόσυνα έγιναν και από πολλούς τοπικούς Συλλόγους τής Αθήνας. Στή Νέα Σμύρνη μίλησε ο συνεπαρχιώτης Γρ. Παπαμαστοράκης. Από τήν ομιλία του θά δημοσιεύσουμε χαρακτηριστικά αποσπάσματα σέ άλλο φύλλο μας από έλλειψη χώρου.

● Συνέχεια στή σελίδα 4

ΑΠΟ ΤΗ ΖΩΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

Υγειονομικός Σταθμός Βιάννου	22205
Ίατρείο Αγροτικό Πεύκου	31377
Χωροφυλακή Υποδιεύξη Βιάννου	22206
Χωροφυλακή Σταθμός Πεύκου	31376
Γυμνάσιο Βιάννου	22230
Άγρονομείο Βιάννου	22006
Ειρηνοδίκη	22211
Συνεταιρισμός Βιάννου (Γραφεία)	22226
Συνεταιρισμός Βιάννου (Ελαιουργείον)	22136
Ο.Τ.Ε. (βλάβαι)	12
Ο.Τ.Ε. (πληροφορίες)	22215
Έλληνικά Ταχυδρομεία	22203
Κτηνιατρείο	22090

ΑΓΟΡΑΙΑ

Πετράκης Χαρ. — Βιάννος	22051
Ζαϊμάκης Θεόφιλος — Βιάννος	22404
Θεοδοσάκης Γεώργιος — Πεύκος	31437
Καρτσάκης Έμμανουήλ — Δουτράκι	22103
Λασηθιωτάκης Γ. — Βιάννος	22355
Χατζάκης Γιάννης — Άγιος Βασίλειος	31301
Γαλανάκης Μιχ. — Χόνδρος	22101
Ψαρολογάκης Κων. — Χόνδρος	22109
Σοφοκλής Παπαδάκης — Καλάμι	31275
Γιάννης Κονσολάκης — Άμυρά	31420

(Γιά υπεραστικά: 0895)

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΑΡΡΑΒΩΝΕΣ

ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ: Μανόλης Καρακωνσταντάκης και Άλκη Κυπράκη.

ΓΑΜΟΙ

ΣΤΟ ΧΟΝΤΡΟ:

— Γιώργης Μ. Ζαϊμάκης

Χαρούλα Ε. Μανετάκη

ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ:

— Πέτρος Ν. Λασηθιωτάκης

Άννα Δ. Ζαχαριάδη

ΣΤΟ ΗΡΑΚΛΕΙΟ:

— Γιώργος Λουδάκης, Ρένα Ζαχαριουδάκη

— Μαρία Χ. Πετράκη

Νίκος Π. Μανδάνης

— Γιάννης Γ. Σπανάκης

Άλκη Β. Πετούση

ΣΤΗ ΜΑΡΘΑ

— Γιώργος Μ. Περβολαράκης

Μαρία Ι. Γερακάκη

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

ΣΤΟ ΧΟΝΤΡΟ: Η Μαριάνθη

συζ. Αντώνη Κασαπάκη γέννησε αγόρι.

— Η Αικατερίνη συζ. Γιώργη

Χαριτάκη γέννησε κορίτσι.

— Κλεάνθη συζ. Ι. Συμνακάκη

γέννησε κορίτσι.

— Μαρία συζ. Γρηγορίου Σηφάκη

γέννησε αγόρι

Πένθη

Στέφανος Καρυωτάκης

Γεννήθηκε στο Μαρμακέτο Λασηθίου και σπούδασε στην Παιδαγωγική Ακαδημία Ηρακλείου. Παντρεύτηκε τη Μαίρη Λυριτζάκη, δασκάλα από τη Βιάννο, και υπηρέτησε δάσκαλος πολλά χρόνια στ' Άμυρά, στην Άνω Βιάννο και τελευταία στην Αθήνα.

Ο Στέφανος, έτσι τον ήξεραν όλοι, ήρεμος, ήσυχος και αγαπητός στο περιβάλλον του, ήλθε στο Ηράκλειο για δυο

— ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ: Η Ειρήνη συζ. Έμμ. Καρτσάκη γέννησε κορίτσι

ΘΑΝΑΤΟΙ: Στόν Άγιο Βασίλειο: Νικόλαος Γεωργ. Νοδάρης

— Στόν Πεύκο: Έμμ. Γ. Στεφανάκης

— Στό Χόντρο: Έμμ. Ι. Χερσονησιωτάκης

— Στό Ηράκλειο: Στέφανος Καρυωτάκης

— Στήν Αθήνα: Βασιλεία Παρίση

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ

Ο Δ/τής, τό προσωπικό και τά παιδιά του Δημοτικού Σχολείου Άνω Βιάννου εύχαριστούν πολύ τήν κ. Άννα Φουρνάρη για τό βιβλίο άξιας έξι χιλιάδων (6.000) άρχ. που έστειλε στό σχολείο μας στό μήνυ του συζύγου της Χριστόφορου Φουρνάρη.

Εύχαριστούμε πολύ όλους που μάς συμπαροστάθηκαν στό βαρύ πένθος μας για τό χαμό του πολυαγαπημένου μας συζύγου, πατέρα και αδελφού Έμμ. Χερσονησιωτάκη. Η συζύγος: Έλένη Τά παιδιά Τά αδελφία

μέρες να συμπληρώσει τό συνταξιοδοτικό του δικαιολογητικό, γιατί σε δυο μήνες θα φευγε από τήν υπηρεσία. Δεν πρόλαβε όμως. Τήν ώρα που μετέφερε τίς άποσκευές του στην αίθουσα άναμονής του αεροδρομίου Ηρακλείου, πέθανε.

Η κηδεία του έγινε στό Ηράκλειο από τά βαθιά συγκινημένα παιδιά του Λάκη και Έλένη, τούς συγγενείς και φίλους.

ΠΕΤΡΟΣ Ι. ΜΗΛΙΑΡΑΚΗΣ

Δικηγόρος

ΒΕΡΑΝΤΖΕΡΟΥ 18 ΑΘΗΝΑ 102

ΤΗΛ. 5248045 — 5244067 — 2013053

Ειδικός στό Ασφαλιστικό και Διοικητικό Δίκαιο. Ασφαλιστικά και Συνταξιοδοτικά θέματα. Δέχεται 6—8 κάθε μέρα εκτός Τετάρτης και Σαβάτου

ΛΑΪΚΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

Επιμέλ. Κ. Γ. Στεφανάκη

28. Μήν κάμεις μή σου κάμουνε, μήν πεις να μή σου πούνε, τήν ξένη πόρτα μή χτυπάς, τήν εδική σου σπούνε. ή τήν ξένη πόρτα κουρκουνάς, τήν εδική σου σπούνε.

(Συμβουλεύει να μήν κάνει ο άνθρωπος κακό στους συνανθρώπους του, για να μήν πάθει κι ο ίδιος από αυτούς. Ότι περίπου λένε και τα χριστιανικά παραγγέλματα: «Ο σύ μισείς ετέρω μή ποιήσης» και «Ό,τι άν θέλητε ίνα ποιώσιν υμίν οι άνθρωποι, ούτω και υμείς ποιείτε αυτοίς ομοίως», δηλ. ό,τι θέτε να σας κάνουν οι άλλοι, τό ίδιο να κάνετε κι εσείς σ' αυτούς).

29. Μικρό μικρό τ' αλώνι σου και να ν' μοναχικό σου (Καλύτερα δηλ. να έχεις κάτι αποκλειστικά και ξεκάθαρα δικό σου, μια επιχείρηση, ένα μαγαζί κλπ. έστω και μικρό, παρά κάτι μεγάλο αλλά συνεταιρικό. Η αφορμή για τή δημιουργία τής παροιμίας βρίσκειται στις διαφορές, διαφωνίες κ.ά. που δημιουργούνται πολλές φορές στις συνεταιρικές εργασίες και πού μπορεί να οφείλονται στη δολιότητα, τήν ιδιοτέλεια κλπ. ενός συνεταιριού ή σε άλλα αίτια).

30. Ο γέρος γαϊδαρός γιοργά δε μαθαίνει. (Η παροιμία τονίζει ότι υπάρχουν πολλές γνώσεις, ή δεξιότητες πού πρέπει να τίς αποκτή ο άνθρωπος στη μικρή του ηλικία, πράγμα δύσκολο ή και αδύνατο ίσως στην προχωρημένη ηλικία. Όπως ακριβώς κι ο γαϊδαρός δε μαθαίνει «γιοργά», δηλ. να τρέχει γρήγορα και στρωτά, όταν γεάσει, αλλά πρέπει να τον εξασκήσουμε σ' αυτό, όταν είναι μικρός).

31. Όντε διψά η πόρτα σου, όξω νερό μή χύνεις. (Πολύ γνωστή παροιμία πού συμβουλεύει να ικανοποιεί κανείς πρώτα τίς δικές του ανάγκες και ύστερα να φροντίζει και για τούς άλλους και τα άλλα. Θέση ατομικιστική βέβαια και πολύ λίγο «χριστιανική», μα πού ωστόσο κατά κανόνα εφαρμόζεται).

32. Όποιος πεινά για να πλουτίσει μόνο τήν πεινά θα κερδίσει. (Αναφέρεται στην φιλαργυρία και τίς συνέπειές της. Μπορεί βέβαια καθένας να θέλει να βελτιώσει τήν οικονομική του κατάσταση δεν πρέπει όμως αυτό να τό επιδιώκει με τό να υποβάλλει τόν εαυτό του και τήν οικογένειά του σε στερήσεις αδικαιολόγητες. Η παροιμία καταδικάζει αυτή τήν τακτική. Άλλο πράγμα βέβαια η οικονομία και άλλο η φιλαργυρία). ΝΙΚΟΣ ΘΕΟΔΟΣΑΚΗΣ (Συνεχίζονται)

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΙΑ ΜΟΝΗ

Ο συνεπαρχιώτης μας κ. Πολυχρόνης Μ. Κονταξάκης, δικαστικός συνταξιούχος, παίρνοντας άφορμή από τό σημείωμά μας σχετικά με τόν κίνδυνο πού διατρέχει ή Αγία Μονή τής Βιάννου (βλ. Β.Ν., 20—5—82), υπέβαλε αίτηση στην Υπηρεσία Βυζαντινών Άρχαιότητων. Επισυνάπτοντας άποκομμα τών Β.Ν., περιγράφει άναλυτικά τήν όλη κατάσταση, αναφέρεται στις ενέργειες και υποδείξεις πού έχουν γίνει ως τώρα, στην επίσκεψη, πριν από ένα χρόνο, υπαλλήλου τής Αρχαιολογικής Υπηρεσίας, και ζητά να γίνουν τά άπαιτούμενα προστατευτικά έργα τό συντομότερο, άν είναι δυνατό πριν από τό Δεκεμβριανό του πού γιορτάζει τό μοναστήρι.

Η αίτηση του κ. Κονταξάκη

τελειώνει ως εξής: Παρακαλούμε άθεν υμάς όπως λόγω άρμοδιότητος αλλά και του όντος μεγάλου ενδιαφέροντος τής υπηρεσίας σας προς διαφύλαξιν και διάσωσιν τών πολυτιμών αυτών Βυζαντινών θησαυρών, εικόνων και άρχαιοτήτων, διατάξετε τήν επείγουσα μετάβαση άρμοδίου υπαλλήλου σας προς διαπίστωση του ζητήματος και τήν έν συνεχεία κατασκευήν του έν λόγω έργου, καθ' ύποδειξην σας, και κατασκευήν τούτου παρ' υμών, δεδομένου ότι ή δαπάνη θα είναι φρονούμε μικρά, ενώ ή προστασία τών Άγίων Εικώνων του Μοναστηρίου θα είναι μεγάλη.

Μεθ' ύπολήψεως ΠΟΛΥΧΡ. Μ. ΚΟΝΤΑΞΑΚΗΣ (Διακόνου Θεοδοσίου 16 — Ηράκλειο)

Γιά τόν άφανή ήρωα πατέρα μου ΛΕΩΝΙΔΑ ΕΜΜ. ΚΟΜΗ (22 χρόνια από τό θάνατό του)

Τό 1941 οι Γερμανοί συνέλαβαν τόν πατέρα μου μαζί με άλλους χωριανούς, γιατί διαμαρτυρήθηκαν και τούς εμπόδιζαν να πάρουν τό σιτάρι, τό ψωμί τών παιδιών τής Βιάννου. Τούς φόρτωσαν λοιπόν μαζί με τό σιτάρι σ' ένα φορτηγό και τούς πήγαν στις φυλακές του Ηρακλείου, όπου τούς έκλεισαν για ένα διάστημα. Επίσης τό 1943 μάς συνέλαβαν οικογενειακά οι Ιταλοί και μάς έκλεισαν στις φυλακές Ηρακλείου. Έπει

τα ο πατέρας μου μεταφέρθηκε στις φυλακές Νεοπόλεως Κρήτης, γιατί ο αδελφός μου είχε ανεβεί στό βουνό και τούς πολέμους. Ήταν καλός άνθρωπος, πράος αγαπούσε τούς φτωχούς, τό χωριό του γενικότερα κι είχε δώσει τό φάτα του, με τήν ταπεινή εκπαιδευτική εργασία του, στην προπολεμική γενιά τής Βιάννου. Η κόρη του Μίλση Κόμη - Παπασαράντου

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΗΤΙΚΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

ΟΙ ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΙ ΚΑΙ Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ

ΤΗΣ ΜΕΡΘΙΑΣ

ΣΤΟ ΛΑΪΚΟ ΒΙΟ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

ΤΟΥ Κ. ΓΙΩΡΓΗ Ν. ΘΕΟΔΟΣΑΚΗ

Η μερθιά, ή σφάκα, ή λυγιά, ό σκίνος και άλλα, είναι φυτά αύτοφυή κι άειθαλή άξελιώριστα και πολύ εύδιάκριτα στό κρητικό τοπίο. Σημαδεύουν πάντα τίς βρυσούλες, τίς ρυγιάκες και τίς ποταμιές. «Όπου δεις μερθιά και βάτο, έχει και νερό άποκάτω».

Έξετάζοντας όμως βαθύτερα και πλατύτερα τή συμμετοχή τής μερθιάς στό λαϊκό βίο τής Κρήτης καταλήγουμε στό συμπέρασμα πώς Η ΜΕΡΘΙΑ ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ δεν είναι μοναχό τό σύμβολο τής ΝΙΚΗΣ και ΔΟΞΑΣ μα και τής ΤΙΜΗΣ, του ΘΡΙΑΜΟΥ, τής ΕΝΟΤΗΤΑΣ, τής ΑΦΘΑΡΣΙΑΣ. Είναι άκμή ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ, πού του τίτρεται με τό λαϊκό ψυχικό αίσθημα του Κρητικού Λαού.

Τό συμπέρασμα τούτο βγαίνει από μία σειρά έκδηλώσεις από τό λαϊκό βίο τής Κρήτης. Η καταγραφή τών έκδηλώσεων έγινε από χωριό μου ΧΟΝΤΡΟ ΒΙΑΝΝΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ (Οι άφηγήσεις πού ακολουθούν είναι τής μητέρας μου ΖΩΗΣ Ν. ΘΕΟΔΟΣΑΚΗΣ). ΜΕΡΟΣ Α' Η ΜΕΡΘΙΑ, ΣΥΜΒΟΛΟ ΝΙΚΗΣ, ΤΙΜΗΣ και ΔΟΞΑΣ

Σ' όλη τήν Ελλάδα, ή δάφνη θεωρείται σύμβολο ΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΟΞΑΣ. Στην Κρήτη ο λαός ταύτισε τή δάφνη με τή μερθιά και τής απέδωσε τούς ίδιους συμβολισμούς. Παράδειγμα ή μαντινάδα: «Θά κόψη δάφνες και μερθίες από τόν Ψηλορείτη να στεφανώσω τούς ήρωες πού πέσανε στην Κρήτη ΜΕΡΟΣ Β' ΣΥΜΒΟΛΟ ΑΦΘΑΡΣΙΑΣ ΚΑΙ ΑΙΣΩΝΙΟΤΗΤΑΣ

Άφήγηση: Η μερθιά είναι πολύ ώραιο λουλούδι, γιατί βαστά κι ένα μήνα χωρίς να χαλάσει. Για κεινά άγαπούμε τήν Κρήτη τή μερθιά πού πολύ άπ' όλα τά λουλούδια. Όντε περνούμε από 'ναν τόπο ή μία ρυγιάκα πού να 'χει μερθίες, τονε 'ποκαμρώνω με, τονε 'ποθαμάζουμε και λέμε:

— Μάνα μου, παέ... χαρώ τσι μερθίες, πρασινάδα, ομορφιά, — δροσά!... ΜΕΡΟΣ Γ' Η ΜΕΡΘΙΑ ΩΣ ΣΤΟΙΧΕΙΟ ΔΙΑΚΟΣΜΗΣΗΣ 1. ΣΤΟ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟ ΒΙΟ Τόν πανηγυρότοπο και τήν εκκλησία τ' Άι - Γιωργίου στόν Κερατόκαμπο τήν ήμέρα τή χάρης του, τά στολίζουν με μερθίες.

Όταν γιορτάζει ή εκκλησία τή Παναγία στό χωριό μου (25 τού Μάρτη), τή στολίζουν με μερθίες. Όταν ο παπάς κάνει άγιασμό στη Φλέγα του Κερατόκαμπου, τ' Άι Γιωργίου τή μέρα, φωτίζει τούς παρευρισκόμενους μ' ένα ματσάκι μερθίες. 2. ΣΤΙΣ ΣΧΟΛΙΚΕΣ ΓΙΟΡΤΕΣ Τό 25 τού Μάρτη και τ' 28 τ' Οχτώβρη κάνουνε παρέλαση τά παιδιά του Δημοτικού Σχολείου και κατάθέτουνε στεφάνια, καμωμένα από μερθίες, στους τάφους τών τρών στρατιωτών στό νεκροταφείο τ' Άι Θεόδωρου. ΜΕΡΟΣ Δ' ΣΥΜΒΟΛΟ ΘΡΙΑΜΟΥ Άφήγηση: «Όταν περιμένουμε κανένα μεγάλο πολιτικό, τού στένομε άψίδα με μερθίες.

Όντε ήρθε ο Σοφοκλής Βενιζέλος στην ΒΙΑΝΝΟ τού

'χανε στέσει μιά άψίδα μεγάλη, στό ΚΑΡΥΔΙ» (τοποθεσία στην ανατολική μπασιά τής Βιάννου).

ΜΕΡΟΣ Ε' ΛΑΪΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΜΕΡΘΙΑΣ ΠΟΥ ΑΝΤΙΚΑΤΟΠΤΡΙΖΟΥΝ ΤΑ ΛΕΠΤΑ ΨΥΧΙΚΑ ΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΡΗΤΙΚΟΥ

Άφήγηση: «Όντε βρεθούμε σε τόπο πού να 'χει μερθίες, κάβουμε ένα φουντάλι, τό τρίβομε βαρά βαρά στη χέρα μας μέσα και βγαίνει τ' άρωμά ντου. Ύστερα παίρνομε βαθιά αναπνοή και μριζομέταν.

— Τήν Πρωτομαγιά, τήν Καθαροδευτέρα μα κι όντε βγούμε περίπατο ή πάμε μα έκδρομή, κάβουμε μία άγκαλιά μερθίες, τσι φέρνομε στό σπίτι και τσι βάνομε σ' άνθοδοχεία.

Όπου και να μένει ένας Κρητικός, σε μετόχι ή σε σπίτι, σε βίλα ή σε καλύβα έχει άποραϊτήτη συντροφιά μία άνθοδέσμη μερθίες. Τήν άνθοδέσμη αυτή τή βλέπομε σε βάζο, σε άνθοδοχείο κι άλλοτε σ' ένα κουτί γαλάτου ή τ' ένα άδειο κουτί κονσέρβας.

— Σ' όλους τούς γάμους, τό τραπέζια τά στολίζουν με άνθοδοχεία πού 'χουνε μέσα μερθίες.

Από τίς παραπάνω λαϊκές έκδηλώσεις διαπιστώνεται ή προτίμηση του Κρητικού στη μερθιά σε αντίθεση με όλα τά άλλα τά αύτοφυή κι άειθαλή φυτά του κρητικού περιβάλλοντος.

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΑΛΛΕΣ ΛΑΪΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗ ΜΕΡΘΙΑ

Άφήγηση: «Τά παλιά τά χρόνια πού κομμάστασε στό μετόχι, κάβαμε μερθίες και σάχναμε παρασύρες (σκουπές). Μερθίες άκμή στρώναμε καταγής και σάχναμε στρωματσάδα, για να κοιμηθούμε.

Φουντάλια μερθιάς στρώναμε στό μπουτουάκι (έντοιχισμένο ντουλάπι) και πάνω βάνομε τά ποτήρια και τά πιάτα.

Όταν θέμε ν' άσβεστώσουμε κινένα μέρος πού'να ψηλά κάβουμε μερθίες, τσι δένομε στην άκρα τή τέμπλα κι άσβεστώνομε.

Όταν θέμε να ραντίσουμε τσι πατάτες κάβουμε ένα μάτσο μερθίες, τσι βουτούμε στόν κουβά με τό φάρμακο και ραντίζομε.

Τά παλιά τά χρόνια, πού στε γιάζανε τά σπύρια με μεσοδοκία, πάνω από τά δοκάρια βάνομε μερθίες και πάνω από τσι μερθίες λεπίδα (χωμιο). Παλιά, όντεμε φουρνίζανε στην φούρνο τή χρησιμοποιούσανε για κρόδωμο.

Έκοβαν μία άγκαλιά μερθίες και τσι 'χανε έτοιμες. Μόλις ήθελα δούνε τά ψωμιά να καιγονται, πετούσανε από πάνω τσι μερθίες και τό σκεπάζανε. Έτσι άπαιρναν οι μερθίες τήν πυρά του φούρνου και δεν έκαιγονταν τά ψωμιά. Α' δεν τως ε βάνομε κρόδωμο γίνουσαν ψαυροκαρκαλιστά.

Μόλις βγάναμε τά ψωμιά από τό φούρνο, ώπου να βάλουμε τά παζ'μάδια, ρίχναμε μέσα φουντάλια μερθιάς και τ' άφήγαμε λίγη ώρα. Ύστερα τά βγάμαμε τά κοπανίζαμε και

★ Συνέχεια στη σελίδα 3

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ

Επήρε πάλι τήν ομπρέλα
κι από τόν δρόμο τόν παλιό
σάν μοθητής μέ τήν «χαρτίελο»
πηγαίνει στό... «Κρυφό σχο-
λείο».

Θά παίξει πρώτα τήν... καμπά-
να,
παλιά συνήθεια... «ελληνική»,
κάθε παιδιού θά γίνει μάνα
στήν εκκλησιά τή σχολική.

Στήν έδρα επάνω θά καθίσει
μέ τόν κατάλογο ανοιχτό
κι απ' τόν «παρών» θά πρωταρ-
χίσει
τής πειθαρχίας «ερεφραίν» γνω-
στό.

Σύμβολο μακρινών αιώνων
ο «δάσκαλος» η πρώτη αρχή...
Θεός τών παιδικών μας χρόνων.
φώναζε πάντα: «Προσοχή!»

Συχνά στό χέρι... ευλογημένο
τό «βιτιστάκι» του κρατεί,
απ' τόν... «Παραδείσιο» βγαλμέ-
νο

για τόν... τεμπέλη μοθητή.
Πόσες φορές ακουμπισμένοι
στό μαυροπίνακα κοντά
και... μοιάζει νά'ναι κουρασμέ-
νος

κι ούτε ρωτάει ούτ' απαντά...
Έχουν ασπρίσει τά μαλλιά του
έχει παράξενη φωνή

κι η... φαρμαγίτις τή μιλιά του
τήν έχει κάνει πιό βραχνή
Κι αισθάνεται, καθώς διαβάζει
τού καταλόγου τόν «παρών»,
πώς κάποια μέρα πλιθαίρει
πού αυτός μονάχα θά'ναι... «α-
πών»

Η μέρα αυτή πού πάντα φτάνει
στών γηρατειών μας τά σκαλιά
κι η σχολική μικρή μας στάνη
μίνεται... ανάμνηση παλιά!

Έτσι είναι η μοίρα τού δασκά-
λου,
τού αδικημένου δουλευτή,
μοίρα... αιώνιου Ταντάλου
πού όλο τόν... άτλαντα κρα-
τεί!

Συχνά πυκνά, χωρίς... νά θέλει,
στόν Μεγαλέξανδρο θυμάται
τόν δάσκαλο του Αριστοτέλη,
και τότε αρχίζει ν' απαγγέλλει!!

—Δέν είν' τρελλάς και μή.. γε-
λάτει
«Κι αν στον πατέρα μου τό
ζήν,
στό δάσκαλο μου τό ευ ζήν.»
Κι ο δάσκαλος παρηγοράται!

(Τό αφιερώνω στον αλησμό-
νητο πατέρα μου — δάσκαλο,
Λεωνίδα Κόμη)

M. Κόμη — Αργαουτάκη

ΤΟ ΞΕΧΑΣΜΕΝΟ ΛΥΧΝΑΡΙ

Του Γιάννη Δημηλά

Άρα και πού νά πάω στό χω-
ριό μου.
Δέν περνά πιά ο δρομος μου α-
πό κει. Μά κι αν δέν περνά, ε-
γώ λοξοδρομώ καμιά φορά, ό-

ταν η νοσταλγία νά πατήσω
πάλι τά πατρικά χώματα μου
γίνεται αβάσταχτη.
Ρημασμένο τό χωριό. Λίγοι
άνθρωποι τά κατοικούν ακόμη

κι αυτοί γέροι. Μπορεί νά πε-
ράσεις κι εσύ πού είσαι ξένος
και νά διαβεις τίς ρημασμένες
στράτες του αδιάφορος, ή τό
πολύ πολύ νά κουνήσεις τό κε-
φάλι σου για τό κατόντημά
του, κι αυτή η μοναξιά νά σε
κάμει νά θέλεις τό γρηγορότερο
νά φύγεις.

Γιά μένα όμως δέν είναι έτσι
τό πράμα. Μπορεί νά τύχει και
νά μην απαντήσω κανέναν άν-
θρωπο, για νά τού πώ μία κα-
λημέρα. Μά κι αν δέν δώ κανέ-
να, δέν πρόκειται ν' αλλάξει και
πολύ τό πράμα. Δέ γίνεται νά
μην ακούσω ένα κοκόρι νά κρό-
ζει σε κάποια γειτονιά. Δέ γί-
νεται νά μην πάρει τ' αυτί μου
τό γαύγισμα ενούς σκύλου, πού
νά ρχεται πέρα απ' τά χωρά-
φια. Μά κι αν δέν ακούσω τίπο
τα απ' όλα αυτά, σίγουρα σάν
αρχίσει νά νυχτώνει, κάποια
φωνή κουκουβάγιας θ' ακου-
στεί μέσα απ' τά χαλάσματα,
κι έτσι δέ θά νιώσω νά τριγυ-
ρώ μόνος μέσα στη μοναξιά
μου.

Γιά σένα, ξένη, μπορεί αυτή
ή πνιγμένη φωνή νά σου φανεί
και άγρια. Μπορεί και νά σου
χαλάσει τήν όρεξη και νά σκε-
φτείς νά φύγεις μία ώρα αρχί-
τερα, με μένα όμως δέ γίνεται
έτσι. Για μένα η φωνή αυτή,
χωρίς νά μπορώ και νά πώ πως
αποκτά μουσικότητα, γίνεται
μία φωνή μυστηριακή, πού συ-
νοδεύεται από τή γοητεία τής
νύχτας και πού τήν καταβαί-
νω ν' αγκαλιάζει όλα τά γύρω,

μέχρι εκεί πού φτάνει η ματιά
μου, όλα τά μέρη τά γνωστά,
τ' αγαπημένα.

Και δέν είναι μόνο αυτό.
Μπορεί και πάλι λέγω εσύ, ξένη,
νά μή δεις άνθρωπο κανένα.
Μπορεί νά μην ακούσεις ούτε
κοκόρι νά λαλήσει. Μά και πάλι
κι αν γίνουν όλ' αυτά, κι αν ε-
σύ, ξένη, καταλαβαίνεις αβά-
σταχτη τή μοναξιά, βλέποντας
μόνο πράματα χωρίς ψυ-
χή, νεκρά από γεννησιμιού
τους, για μένα όμως δέν είναι
τό ίδιο.

Δέν είναι και πολύς καιρός
πού λοξοδρόμησα πάλι από
στράτα μακρινή, για νά πάω
στό χωριό μου, και σάν έφτα-
σα, γραμμή για τή γειτονιά
μου, πού αποκομμένη από τό
υπόλοιπο χωριό και κρυμμένη
όπως είναι μέσα σε δέντρα πα-
νύψηλα, δύσκολο πέφτει νά
τή βρείς, σάν είσαι ξένος και
δέν ξέρεις.

Ψυχή ζωντανή. Μόνο κάτι
κοράκια μαύριζαν αμίλητα, κα-
θισμένα στό πιό ψηλά κλαδιά
τής θεόρατης μουριάς, πού
ταν ριζωμένη ποίος ξέρει από
πότε στήν αυλή τής θείας
Ρηνοπούλας.

Σάν με είδαν, έδωσαν από-
τομα φτερούγισμα, και κοπα-
διαστά έφυγαν πρός τά πέρα
κράζοντας ίσως και χωρίς λό-
γο, με μένα αυτό τό κρώξιμο
μού φάνηκε σάν μία φωνή δια-
μαρτυρίας, πού εγώ ένας... ξέ-
νος πάτησα τόν τόπο τους.

● Τό τέλος στό επόμενο

Ίστορικές Ρίμες Τò τραγούδι του Ήρακλή

Επιμ. Κ. Γ. Στεφανάκη

(Δημοσιεύουμε τό παρακάτω
ιστορικό τραγούδι, πού άνα-
φέρεται στόν όπλαρχηγό Μα-
λεβυζίου και Τεμένους Ήρακλή
Κοκκινίδη ό όποίος σκοτώθηκε
τό 1867. Στή συλλογή «Κρητι-
κά δημοτικά τραγούδια» τού
Άριστ. Κριάρη σελ. 143 - 154,
δημοσιεύεται μία έκτενέστατη
παράλλαξη με τίτλο «Ήρακλής
Κοκκινίδης». Η βιαννίτικη πα-
ράλλαξη, πού είναι βέβαια δη-
μιούργημα κάποιοι ήμιλόγιοι
στιχουργοί και έχει όρισμένες
άδυναμίες, περιέχει ένδιαφέρο-
ντα ιστορικά στοιχεία, πού λεί-
πουν από τήν παράλλαξη τού
Κριάρη, και παρουσιάζει μεγά-
λη διαφορά από αυτήν).

—«Ακούσετε, βρωμόσκυλο, ή
μόχη τί θά φέρει,
σήμερα θά έκδικηθώ
μέ τούτο τό μαχαίρι.
Έλάτε, παλικάρια μου,
αν είν' και σάς άρέσει,
άμέτε νά φυλάξετε
αυτή τήν άλλη θέση».
Και κάνει μία έφοδο,
τό στράτευμα μαζώνει,
στό άλόγο τού καθίσει,
πολύ τό άγριεύει,
και κάνει άλλη έφοδο
στούς Τούρκους νά όρμήσει,
δέν είδα τέτοιο άρχηγό
σ' Ανατολή και Δύση.
Και τού γαμπρού τού είπανε:
—«Τώρα θ' όποφασίσω
νά κάμω κι άλλη έφοδο
κι έλπίζω νά νικήσω.
Θά πολεμήσω τόν έχθρό στη
Γαζανή Καμάρα».

Ακούσετε νά σάς - ε - πώ
λυπητερό τραγούδι
τού Ήρακλή τού Άρχηγού,
τ' άνθη και τό λαλούδι.
Πολύ λυπούμαι και δειλιώ
νά πώ τό όνομά του
τού άρχηγού τού Ήρακλή,
τ' άνδραγαθήματά του.
Έ, θε μου, και νά δυνηθώ
τραγούδι νά τού γράψω,
όσο τό συλλογίζομαι,
μού έρχεται νά κλάψω
Πέτρα θά κάμω τήν καρδιά
διά νά τό πετύχω,
όποιος άκούει νά πονεί
στόν όμορφό του ήχο.
Τό έτος τού χιλιοστού
έξηκοστού όγδόου
άκούσετε τόν πόλεμο
τού άρχηγού και ήρώου
Δύο Μαρτίου τό πρωί
έσκέπτετο πολέμους
κι ήκουσε πυροβολισμούς
πολύ μεμακρυσμένους.
Ευθύς έκαβαλίκευ
μ' όλη τήν προθυμία,
ποτέ δέν έδειλίασε
τού νέου ή καρδιά
Ποτέ δέν έδειλίασε,
γιατί ήταν παλικάρι,
ό Ήρακλής ό Άρχηγός
είχεν αυτή τή χάρη.
Στήν Κέρνιο στόν έφθασε
τό άλόγο τού σάζει,
στρέφεται, βλέπει τόν έχθρό,
πολλοί ήσαν στού Γάζι.
Άμέσως έδιάταξε
και τό γαμπρό τού κράζει:
—«Άγγελιοφόρο στείλετε,
και ό καιρός μάς βιάζει,
στόν Κόρακα τόν άρχηγό
νά φτάσει εις τού Γάζι.
Νά πάρει τούς στρατιώτες του,
για νά μάς βοηθήσει
κι ό άρχηγός ό Ήρακλής τρέχει
νά πολεμήσει

Τόν κλαίνει ό στρατιώτες του
κι ό ύπαρχηγός Ρωμάνος
Κρίμας τό νιό νά σκοτωθεί
ό νέος Τουρκοφάγος.
Τόν κλαίνει ό στρατιώτες του
κι όλες όι έπαρχίες,
τήν όμορφη νεότη του,
και τίς άνδραγαθίες.
Τόν Ήρακλή τόν άρχηγό,
τ' άξιο παλικάρι
τόν κλαίνει τό Μυλοπόταμο,
τόν κλαίνει και τ' Άμάρι.
Έγραψαν και τήν ειδηση
τού Κόρακα νά μάθει,
πως έσκοτώθη ό άρχηγός
στόν πόλεμο κι έχαθη
Οί φίλοι του ως τόμαθαν
έγραψαν τού πατρός του
νά μαύρη βούλα γράμματα
γράφουν για τόν υγίο του.
Ός τόμαθε ό πατέρας του
σύρνει φωνή μεγάλη,
—«Όφου, υγίέ μου Ήρακλή,
είντá ναι αυτή ή ζάλη!
Όφου υγίέ μου Ήρακλή, τ'
άνδραγαθήματά σου,
υγίέ μου παλικάρι μου
και τήν νεότητά σου».
Η μάνα του, ως τόμαθε,
έσυρε τά μαλλιά της,
τόν κλαίει ό πατέρας του
και όλα τά παιδιά της.
—«Όφου, υγίέ μου Ήρακλή,
και πως θά τόβαστάξω,
για σένα τιμημένο μου,
τά ρούχα μου θά βάψω».
Έπήγε και γιστρεύτηκε
και γύρισες στήν Κρήτη
και είχες μία μαχαίριά
εσ τό δεξι σου χέρι
και άφησες τής μάνας σου
εις τήν καρδιά μαχαίρι».
Στόν πόλεμο σκοτώθηκε
νέος ό μακαρίτης

Όλοι όι πεζοί νά μένουνε
στήν Κέρνιο νά φυλάγουν
για νά μην έρθουν τό σκυλιά
αξάφνου νά μάς φάγουν.
Θά με ακολουθήσετε
έσεις όι καβαλάρη
κι όποιος θά μπει στόν πόλεμο,
θά δώσει και θά πάρει».
Και τόν ακολουθήσανε
έντεκα καβαλάρη,
πολύ τόν αγαπούσανε,
γιατ' ήταν παλικάρι.
Κι άρχίνισεν ό πόλεμος
πριχού τό μεσημέρι
κι ό Ήρακλής ό άρχηγός
έσυρε τό μαχαίρι.
—«Έλάτε σεις όι Καστρινοί
κι έλάτε σεις Κερκεζοί»
και σύρνει τή μπιστόλα του,
άπάνω τους τήν παίζει.
Γεμίζει, ξαναπαίζει τωκ
και άλλη μπαταρία.
—«Σήμερα θά σάς δείξω εγώ,
βρωμόσκυλο, άνδρεία».
Οί Τούρκοι φοβηθήκανε,
τούς έπιασε τρομάρα.
Κι ό Ήρακλής τούς κυνηγά
στή Γαζανή Καμάρα.

Όλο τόν αγαπούσανε,
πολύ τόν αγαπούσανε,
γιατ' ήταν παλικάρι.
Κι άρχίνισεν ό πόλεμος
πριχού τό μεσημέρι
κι ό Ήρακλής ό άρχηγός
έσυρε τό μαχαίρι.
—«Έλάτε σεις όι Καστρινοί
κι έλάτε σεις Κερκεζοί»
και σύρνει τή μπιστόλα του,
άπάνω τους τήν παίζει.
Γεμίζει, ξαναπαίζει τωκ
και άλλη μπαταρία.
—«Σήμερα θά σάς δείξω εγώ,
βρωμόσκυλο, άνδρεία».
Οί Τούρκοι φοβηθήκανε,
τούς έπιασε τρομάρα.
Κι ό Ήρακλής τούς κυνηγά
στή Γαζανή Καμάρα.

(Από τήν συλλογή τής Ε. Πα-
παδημητράκη άφήγηση Μαρίας
Δ. Συμβουλάκη Άνω Βιάννου).
1. Η χρονολογία είναι λανθα-
σμένη. Τό σωστό είναι 1867.

ΜΝΗΜΕΣ

Μέ πολύ μεγάλη επιτυχία τε-
λέστηκε στή Μονή Κρυσταλ-
λένας από Λασιθί τό μνημόσυ-
νο για τούς νεκρούς τής μεγά-
λης μάχης τού Μάϊου 1867
και τίς ωμότητες πού ακολούθη-
σαν. Μία σειρά άλλα μνημόσυ-
να, πού έγιναν τις τελευταίες
μέρες σε διάφορα διαμερίσμα-
τα τής χώρας μας, έρχονται νά
επιβεβαιώσουν πως ο λαός μας,
με τή μνήμη πού διατηρεί για
τούς νεκρούς του, δείχνει τήν
απάρασή του νά παλέψει όπου
χρειαστεί για τή λευτεριά τού
τόπου μας, εναντίον οποιοδή-
ποτε τήν επιβουλεύσει.

στις 6 Ιουνίου 1943. Εκατόν έ-
ξι πατριώτες, πού αντίκρισαν
τό θάνατο χορεύοντας μπρο-
στά στις κάννες τών ιταλικών
πολυβόλων και τραγουδώντας
τό:
Στή στεριά δέ ζει τό ψάρι
ούτ' ο ανθός στήν αμμουδιά
και οι Έλληνες δέ ζουνε
δύσως τήν ελευθερία.
Λίγες μέρες αργότερα ο Δή-
μος Διστόμου, σε συνεργασία
με τόν τοπικό πολιτιστικό σύλ-
λογο, τέλεσε μνημόσυνο για
τούς εκατοντάδες συνδημότες
του πού εκτελέστηκαν από
τούς Γερμανούς τό 1943 (λε-
πτομέρειες έχουμε γράψει σε πα-
λαιότερο φύλλο τών Β.Ν.). Οι
εκδηλώσεις κράτησαν τρεις μέ-
ρες αρχίζοντας από τις 8 Ιουνί-
ου, με αποκορύφωμα και τή
συμμετοχή πολλών επισήμων
και κατοίκων τής γύρω περιο-
χής στις 10 Ιουνίου.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΗΤΙΚΗ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑ

(Συνέχεια από τή σελ. 2)
γίνονταν μία σκόνη σάν τόν
καφέ. Αυτή ή σκόνη ήταν και
είναι τό καλύτερο φάρμακο για
τό σύγκομα
— Όντε μυρίζουνε τά παιδιά
μας, βάνουμε μερτόφυλλα με-
σα στό παπούτσι, για νά μη
μυρίζουνε.
—Στα αρρωσταρήδες μά και
στοί γερόντους τωκ ε πάμε ένα
ματσάκι μερθίης, για νά πα-
ντούν τοί μύγες, νά τοί μυ-
ρίζοντα» και για νά κάνουν ά-
έρα.
Οί ψαράδες τά παλιά τά χρό-
νια βάνανε στό τελάρα μερθίης

και χαρουπιόφουντες κι άποπά-
νω τά ψάρια, πού τά σκεπάζα-
νε πάλι με μερθίης.
Τήν εποχή πού μαστε στό
γιαλό και μαζώνουμε τα έλιές,
τοι Κυριακές πού δέν πάμε στό
μάζωμα, μαζωνάμαστε παρές
- παρές πολλές γυναικες και
πάμε εκεί πού κατέμε πως ει-
ναι πολλές μερθίης και κάνουνε
χοντρά μύρτα πού τό λέμε
«λαϊνάτα». Κόβγουμε άγκαλιές
τά φουντάλια τά πάμε στό με-
τάχι, τά μαδούμε και τά τρώμε
και πέμπομε και στό χωριό στό
κοπέλια και στοί γράδες».

ΠΑΙΔΙΑ ΣΥΝΕΠΑΡΧΙΩΤΩΝ ΠΟΥ ΑΡΙΣΤΕΥΣΑΝ ΣΕ ΓΥΜΝΑΣΙΑ ΚΑΙ ΛΥΚΕΙΑ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

1. Άντωνοπούλου Έφη Χρ.
 2. Άστρακιανόκης Άντ. Γρηγ.
 3. Γεωργιανάκης Γεώργ. Ίωάν.
 4. Ήγουμενίδης Νικδλ. Έύαγγ.
 5. Κασσαράκης Νικδλ. Έμμαν.
 6. Κυριακάκη Έλένη Έμμαν.
 7. Κυριακάκης Χαράλ. Μιχ.
 8. Μανδολάκη Έυθύμια Ίωάν.
 9. Μασχοβάκη Άναστασία Ίω.
 10. Παπαδόκη Ζωή Έμμαν.
 11. Παπαδάκης Δημ. Νικ.
 12. Παπαχρήστου Έύη Χρ.
 13. Ραπτόκη Λήδα Δημ.
 14. Ραπτόκης Νικ. Δημ.
 15. Τακτικάκη Μαρία Γ.
 16. Μαργαριτάκη Μαρία
 17. Μαργαριτάκης Γιάννης
- Λυπούμαστε πού δέν έχουμε
τή βαθμολογία και τά σχολεία

πού φοιτούσαν τά παραπάνω
παιδιά. Λυπούμαστε άκόμη,
γιατί πιστεύουμε πως ύπάρ-
χουν και πολλά άλλα παιδιά
πού άρίστησαν και δέν τό πλη-
ροφορηθήκαμε. Γι' αυτό παρα-
καλούμε και πάλι θερμά όλους,
και ιδιαίτερα τούς ένδιαφερο-
μένους, για τήν άγκειρη πληρο-
φόρησή μας.

ΔΙΟΡΘΩΣΗ

Στό περασμένο φύλλο κατα-
χωρήθηκε ή ειδηση για κλοπή
μαγνητοφώνου από τό Γυμνά-
σιο Βιάννου. Η Άλήθεια είναι
πως ή κλοπή έγινε σε Γυμνάσιο
τού Ήρακλείου.

ΣΗΦΗΣ ΠΑΠΑΜΑΤΘΑΙΑΚΗΣ

Γράψαμε στό προηγούμενο
φύλλο τών Β.Ν. πως στό Βιολο-
γικό τμήμα τού Πανεπιστημίου
Κρήτης εκλέχτηκε ο συνε-
παρχιώτης κ. Σήφης Παπαμα-
θθαϊάκης.

Ο καθηγητής κ. Κεφατός γρά-
φει γι' αυτόν:
Σήφης Ππαπαμαθθαϊάκης. Μό-
νιμος καθηγητής με ειδικευση

στή Βιολογία Κυττάρου. Είναι
34 χρονών και υπηρετεί σάν ε-
ρευνητής στό Ινστιτούτο PAS-
TEUR τού Παρισιού. Έχει δι-
δακτορικό από τήν Ιατρική
Σχολή Αθηνών και εκτεταμένη
μεταδιπλωματική πείρα σε πολλά
εργαστήρια τού εξωτερικού, ό-
πως τού Εθνικού Ινστιτούτου
Υγείας τών ΗΠΑ (καθ. Μ. SIN-
GER), τού Ινστιτούτου ΒΕΑ-
TLON τής Σκωτίας (καθ. Ι-
PAUL) και τού Ινστιτούτου
PASTEUR (καθ. Ι. ΚΟΥΡΙΛΑ-
ΚΥ). Ασχολείται με βασικά θέ-
ματα τής σύγχρονης βιολογίας,
ιδιαίτερα με τούς αναστολογι-
κούς μηχανισμούς, τούς ογκογό-
νους και τή γενετική μηχανική.
(Εφ. ΠΑΤΡΙΣ 18—5—82)

ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

Η συμβολαιογράφος Έλευ-
θερία Πλαϊνιώτη — Δουλιγε-
ράκη μεταφέρθηκε στό Ήρα-
κλειο, οδός Κόσμων και 1866.

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ "ΠΑΝΤΕΡΜΟ ΨΩΜΙ,,

Του Γιάννη Δημηλά-Δημητρομανωλάκη

Πολλά τό έτη σου, Γιαννιό
Δημητρομανωλάκη, άπόψε πάλι
άνοιξες τό πορτεγο τού σπι-
τιού σου με τό σσφρά σου
στρωμένο με τά χίλια καλά και
μιά καλοδέχτηκες.

μιά περίσσια χάρη και αν υπάρ-
χει ορμή σε μερικά. Ξέρεις εσύ
νά τήν ημερεύεις. Όλα τούτα
είναι και δικά μας βιώματα και
μ' αυτά ζήσαμε γλυκές και πι-
κρές μέρες, πού μάς μάθανε τό
σέβας και τήν αγάπη τών πα-
λαιών και γενηκόμ: φίλοι τής
αδυναμίας και συ, αγαπητέ
Γιάννη, γράφοντας στοχάζεσαι
καλύτερες μέρες για έναν καλύ-
τερο κόσμο και έγινες ένα περι-
βόλι, έγινες ένας μπασές, πού ό-
ποιος μπει μέσα του τριγύα α-
γάπη και καλοσύνη για όλα τά
πράγματα τού θεού.

Άνοιξες διάπλατα τις πόρτες
τών αισθημάτων σου και μάς
προσφέρεις καρπούς με γλυκούς
χυμούς. Εμείς, αγαπητέ Γιαννιό
είμαστε κουρασμένοι, γιατί βρι-
σκόμαστε στήν απέναντι άχθη
του ποταμού και φυτεύοντας
κυπαρίσσια περιμένουμε ένα αλ-
κιωτικό μήνυμα από κάποιο
μουσαφιρή, πού θά ξεπεζέψει
στήν αυλή μας.

Πέτυχες τό σκοπό σου, νά
ζωντανεύεις τήν ηθογραφία
τού χωριού σου, τού τόπου
σου τής περασμένης εποχής
πού ήταν γεμάτη ανθρωπιά και
τιμιότητα για τήν αγάπη τού
κόσμου. Εσύ πέτυχες.

Τό «Παντέρμο Ψωμί», τό και
νούργιο σου βιβλίο, πό δεχτή-
καμε σε μία ανάπαυλα και ή καρ-
διά μας χτύπησε πολλές φορές
παρ'απανισα.

Αγαπητέ Γιάννη μου, όλα
σου τά ανιστορήματα, όλα σου
τά βιώματα τά καταγράφεις με

ΜΑΝΩΛΗΣ ΒΛΑΧΑΚΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΑΚΗΣ

Αλβουμινοκατ'ασκεύς

Μελετίου Πηγά 21 Ηράκλειο

(στάση Περποσελάκη)

Σ Η Μ Ε Ι Ω Μ Α Τ Α

● **ΣΥΝΕΧΕΙΑ** από τη σ. 1
Εμπορίου θα πρέπει να προχωρήσει χωρίς καθυστέρηση στην αναθεώρηση της τιμής της μπιρνας, προσαρμόζοντάς την με την τιμή των άλλων φρούτων.

μη, θα πρέπει να εξεταστεί υπεύθυνα από τις αρμόδιες υπηρεσίες και χωρίς καθυστέρηση, ώστε να δοθούν σωστές οδηγίες στους παραγωγούς για τη συνέχιση ή όχι της καλλιέργειας που έδωσε ζωή στην επαρχία μας τις τελευταίες δεκαετίες.

ΓΙΑ ΤΟΝ Κ. ΝΟΜΑΡΧΗ (Η ΓΕΩΤΡΗΣΗ ΦΩΝΙΑΛΑ)

Και άλλοτε έχουμε γράψει για τη γεώτρηση Φωνιαλά, που έχει ανοιχτεί από χρόνια για την εξυπηρέτηση των περιφερειών του Αγίου Βασιλείου και του

Πεύκου και όμως δεν μπήκε σε λειτουργία από μια αδικαιολόγητη εμπλοκή. Παρακαλούμε τον κ. Νομάρχη Ηρακλείου να δώσει λύση το συντομότερο στο σοβαρό αυτό θέμα.

ΓΙΑ ΤΟΝ Κ. ΝΟΜΙΑΤΡΟ

Όπως πληροφορούμαστε, ο γιατρός του Υγειονομικού στα θμού ύστερ' από τη μηνιαία άδεια που βρισκόταν αυτές τις μέρες, φεύγει στη συνέχεια για το Νοσοκομείο Παίδων στην Αθήνα.

το γιατρό Πεύκου, δυο μέρες τη βδομάδα για λίγες ώρες δεν αποτελεί λύση. Τα αυξημένα και υπερτάσεις που παρουσιάζονται αυτή την εποχή δε σηκώνουν αναβολή. Να εξασφαλιστεί λοιπόν η άμεση και μόνιμη παρουσία γιατρού στη Βιάννο.

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΟΥ "ΔΙΑΒΑΤΗ,"

● **ΣΥΝΕΧΕΙΑ** από τη σ. 1
μή όλων. Μάλιστα το Δ.Σ. αποφάσισε για μικροποσό την εισπραξη τους με κουπόνια των 100 δρχ.

πιτυχία με τους 200 και πλέον φίλους και μέλη που συμμετείχαν.

Για την κάλυψη όμως των παραπάνω στόχων μας θα πρέπει όλοι να συμβάλουμε για την επιτυχία τους, που καλύπτουν αναμφίβολα κυρίως και κοινωνικούς τομείς. Ευκαιριακά σας αναφέρουμε απλώς ότι πρόσφατα ο σύλλογός μας αντιμετώπισε και δέχτηκε εκκλήσεις για συμπράξεις και βοήθεια συνεπαρχιωτών μας σε περιστατικά και περιπτώσεις τέτοιου είδους και φυσικά ανταποκρίθηκε κατά δύναμη.

4) Οι συγκεντρώσεις της δεύτερης Τετάρτης κάθε μήνα που πραγματοποιούνται στο έντεκτήριο του Συλλόγου Χαλκοκονδύλη 19 αποφασίστηκε να ανασταλούν μέχρι και τα τέλη Σεπτεμβρίου λόγω του καιροῦ, όπως και κάθε δραστηριότητα εκπαιδευτική. Θα προσπαθήσουμε όμως να μη χάνουμε την επαφή με τα μέλη μας, όσο βέβαια μας επιτρέπει ο καιρός και οι θερινές διακοπές.

Με φιλικούς και πατριωτικούς χαιρετισμούς
Για το Διοικ. Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΣΑΠΑΚΗΣ
Ο Γεν. Γραμματέας
ΜΙΑΝ. ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗΣ

ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

★ Συνέχεια από τη σελ. 1
ρομής την προσπάθεια της Επαρχιακής Επιτροπής του Ε.Α.Μ., που με άπεσταλμένο της στο λημέρι το γιατρό Γεωργ. Παπαμαστοράκη προσπάθησε να τους πείσει να εγκαταλείψουν την απόφαση που είχαν πάρει. Ο γιατρός Γ. Παπαμαστοράκης, Βιαννίτης ο ίδιος, πονούσε τον τόπο του, αγαπούσε τους ανθρώπους του και υπέφερε μαζί της. Προσπάθησε πολύ να τους βγάλει από την πλάνη ότι οι Άγγλοι θα συνέτρεχαν τη μάχη που έτοιμαζαν. Από τη θέση του την ιδεολογική δεν έτρεφε απάτες για την αγγλική πολιτική. Για την ανασφάλεια της και την ύστεροβουλία της. Μάλιστα κόπος. Το κακό έπρεπε να γίνει.

ότι οι Γερμανοί θα έρχονταν και θα μοίραζαν ρουχισμό και τρόφιμα στον άμαχο πληθυσμό.
(Συνεχίζεται)

ΜΑΘΗΤΕΣ ΠΟΥ ΑΡΙΣΤΕΥΣΑΝ ΣΤΟ ΓΥΜΝ. ΒΙΑΝΝΟΥ

- Α' ΤΑΞΗ
1) Γουρνιζάκη Μαρία του Γεωργ. 19 3)10
2) Κωνδολάκης Μύρων Ιωάν 18 8)10
3) Βαβουρανάκη Άννα Έμμ. 18 5)10
Β' ΤΑΞΗ
1) Τζανάκη Ιωάννα Θεοδ. 19 2)12
2) Κουτεντάκη Μαρία Μιχ. 18 11)12
Γ' ΤΑΞΗ
1) Μπισσακάκης Μιχ. Ήλια 19.
2) Μαραυγάκης Ιωάνν. Έμμ. 18 8)13.

Ο ΚΑΙΡΟΣ

Με βροχές έφυγε φέτος ο Μάης και με βροχές ξεκίνησε και ο Ιούνιος στις πρώτες μέρες του, για να ανεβάσει τη φετινή βροχόπτωση στην επαρχία μας στο 72 εκ.
Ακολούθησαν όμως οι ζέστες του Ιουνίου κι έτσι μπήκαμε για καλά στο καλοκαίρι. Η παραγωγή άγουρα και ντομάτες στα θερμοκήπια τελείωσε, με ελάχιστες εξαιρέσεις.

Με απόφαση της Κυβερνήσεως ως ο συνεπαρχιώτης μας Δικηφόρος κ. Πέτρος Ι. Μηλιαράκης τοποθετήθηκε πρόεδρος του 'Ασφαλιστικού' Οργανισμού ΤΕΑΜΚ.

ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΗ ΑΠΑΝΤΗΣΗ

● **ΣΥΝΕΧΕΙΑ** από τη σ. 1
κή γνώμη. Μια τέτοια ενέργεια ήταν έξω από τη σκοπιμότητα του ανταρτικού τη στιγμή εκείνη, ενώ παράλληλα με αυτήν ανοιγόταν ο δρόμος για την καταστροφή της επαρχίας μας και αποδεδειγμένα οι πολυάρθρες γερμανικές δυνάμεις που ήταν καθηλωμένες στην περιοχή μας εξαιτίας των ανταρτών.

Αυτή την απόφαση της Επαρχιακής Επιτροπής μετέφερε ο Γεωργ. Παπαμαστοράκης στον Μπαντουβά, που όχι μόνο αρνήθηκε να τη συζητήσει, αλλά ούτε και του ειπε ποιος του έδωσε την εντολή ή αν ήταν δική του απόφαση (όπως λέει στα απομνημονεύματά του). Παρασιωπά λοιπόν τα παραπάνω, που είναι ιδιαίτερα σημαντικά, και δε δίνει απάντηση στο ερώτημα: Πώς ένας λαός, που νέοι και γέροι, γυναίκες και παιδιά, μέρα και νύχτα βρίσκονταν στην ύπαιθρο των ανταρτών που περφόρουσαν τον Μπαντουβά όταν, κυνηγημένος από παντού, κατέφυγε στα χωριά της Βιάννου, όπου κινιόταν σαν σε ελεύθερη περιοχή, γιατί κι οι πέτρες τον πρόσεχαν, πώς, επαναλαμβάνουμε, δε θα πολεμούσε αυτός ο λαός; Κι όμως δεν τό σεβάστηκε όλα αυτά.

Δεν έμαθε άραγε ο κ. Σανουδάκης πως οι Βιαννίτες στους οποίους με τόση περιφρόνηση αναφέρεται ο Μπαντουβάς και καταγράφει ο κ. Σανουδάκης στο απόσπασμα που αναφέραμε, ύστερα από το όλοκαύτωμα της ε-

παρχίας, αποτέλεσμα των ενεργειών που δεν θέλησαν να είναι συνεργοί, με τις εκατοντάδες θύματα και το ξεθεμέλιωμα των χωριών, οι Βιαννίτες αυτοί μέσα σε λίγους μήνες ανασυντάχθηκαν και μπήκαν στην πρώτη γραμμή του αγώνα για το δικαίωμα των Γερμανών υπέρ και τα Χανιά, τελευταίο προπύργιο τους;

Δεν μιλήσαμε μέχρι σήμερα για την παραποίηση της ιστορίας που γίνεται

μέ τα κείμενα του κ. Σανουδάκη, σε ό,τι αφορά την επαρχία μας, από σεβασμό στη μνήμη των νεκρών μας, με τη δημιουργία θορύβου. Όμως η προσπάθεια που ξεκίνησε, για να δώσει βάρος στα κείμενα αυτά από άλλη πλευρά, δεν επιτρέπει τη συνέχιση της σιωπής.

Να γιατί εκφράζουμε την πικρία των συνεπαρχιωτών μας και, ως ένα σημείο και την αγανάκτηση για το κύρος που πά-

με να δώσουν, με το επιστημονικό τους βάρος, οι επιστήμονες που αναφέραμε στην αρχή, σε κείμενα σαν το παραπάνω εξετάζοντάς τα από τη γλωσσική και μόνο πλευρά. Αυτό όμως είναι απαράδεκτο, γιατί για τα ιστορικά κείμενα και ιδιαίτερα μιάς τόσο σημαντικής για τον τόπο μας περιόδου, χρειάζεται γενικότερη, πληρέστερη, «σφαιρική», θα λέγαμε, θεώρηση.

Η γιορτή της χαράς και της νιότης

Τού Αντώνη Έμμ. Στιβακτάκη

«Ανοιξτε τον κλήδονα τ' Άι Γιαννιού τη χάρη κι απού'ναι καλορίζκος, τὸ μῆλο του θά βγάλει»

Τὰ λόγια αυτά ακούγονται να βγαίνουν από τὸ σπῆτι του μπαρμπα — Γιάννη τη μέρα του κλήδονου. Η κόρη του η Μαρία κι οι άλλες κοπέλες του χωριού, μαζεύτηκαν στὸ σπῆτι του για νὰ ανοίξουν τὸν κλήδονα. Τὴν προηγούμενη μέρα η Μαρία κι οι φίλες της καταγύνηκαν για νὰ τὸν φτιάξουν. Η Μαρία είχε πάρει τὴν σταμνὴ και πήγε νὰ τὴν γεμίσει σπῆ βρύ-

ση με τὸ γάργαρο νερό. Στὸ δρόμο συναντούσε τὸς χωριανούς, μὰ δὲν τὸς ἔλεγε «τοῦ θεοῦ τὸ χαιρετισμό», ὄχι επειδὴ δὲν τὸς καταδέχονταν, μὰ γιατί τὸ νερό του κλήδονου πρέπει νὰ εἶναι «αμιλητό». Πιὸ πέρα, κοντὰ στὴ βρύση, ἦταν οι νέοι του χωριού. Περιμέναν νὰ περάσει η Μαρία, νὰ τὴν πει ράξουν και νὰ τὴν κάμουν νὰ μιλήσει:

«Πού'σουν, Μαρία και Μαριώ, πού'σουν, Μαριάκι, κι ἀργησε ν'άρθεις στὸ νερό, ὡρα πού βγαίνουν τ' ἀστρα και βγαίνουν και τὰ φανταρά, περάζουν τὰ διαβάτες, κι οι γι ανεράιδες στήσανε τρελό χορό σπῆ βρύσε Μπάς και σου πήραν τὴ φωνή και δὲ μιλεῖς, Μαρία; Δώσ'μου το, λέω, τὸ σταμνὴ νὰ σου τὸ κουβαλήσω, μὴν κουραστὴ ο νώμος σου και η λιγνή σου μέση, μὴ σου γραθούνε τα μαλλιά και οι σγουρές πλεξούδες. Νὰ βάλω και μὲς στὸ σταμνὴ ἕνα μῆλο δαγκωμένο κι ως αὔριο νὰ σου τὸ πει πὺς σ' αγαπῶ κερά μου». Μὰ η Μαρία δὲ μιλεῖ και κάτω ἀπ' τὸ μαντίλι πνίγει γλυκὰ χαμόγελα και τὸ σταμνὴ γεμίζει...

στὸ δῶμα του σπιτιού, ὅπου θὰ τὸ ἄφηναν ὅλη τὴ νύχτα, μέχρι νὰ ξεμερώσει. Τὴ νύχτα ὅλες ἔβλεπαν γλυκα ἀνεῖρα. Η Μαρία πὺς ο κλήδονος τὴς αποκάλυψε τὸν ἄντρα πού θὰ πάρει κι η Μυρτώ πὺς τὴν ἔλαχε η καλύτερη μαντινάδα. Τὸ γλυκοχάραμα βρῆκε τὴς κοπέλες στὸ σπῆτι του μπαρμπα — Γιάννη. Ἐπρεπε ν' ανοίξουν τὸν κλήδονα. Ὅταν τελείωσε ἡ εκκλησία, ἄρχισαν. Εἶπᾶν ὅλες μαζί μὴ μαντινάδα για τὸ σπιτονοικοκύρη:

«Ὅσα πουλιά ναι σπῆ Βλαχιά κι ὄσᾶν ἄσᾶν στὸ Μισίρι, τὸσοι ἅγιοι νὰ βοηθοῦν τὸ σπιτονοικοκύρη.
Ἐστερα μὴ μικρὴ κοπελιά ἔβαλε τὸ χέρι τὴς μέσα στὸ σταμνὴ για νὰ βγάλεῖ ἔξω ὅ,τι τύχαινε.
Ανοιξτε τὸν κλήδονα τ' Άι Γιαννιού τη χάρη κι απού'ναι καλορίζκος τὸ μῆλο του θά βγάλεῖ.

Η Μαρία βρῆκε στὸ τέλος τρόπο νὰ ξεφύγει και νὰ φτάσει στὸ σπῆτι με τ' αμιλητό νερό κι ἀπῆλθε τὸ σταμνὴ πάνω στὸ πεζούλι τὴς πλακόστρωτης αυλῆς. Ὅλες οι κοπέλες μαζεύτηκαν γύρω ἀπὸ τὸ σταμνὴ, νὰ νὰ ρίξουν μέσα κάτι δικὸ τους. Η Μαρία ἔριξε τὸ βραχιόλι τὴς. Η Χρυσὴ ἕνα κατακόκκινο μῆλο κι η Μυρτώ ἕνα πανέμορφο τριαντάφυλλο. Ὅλες οι κοπέλες ἔριξαν κάτι μέσα στὸ σταμνὴ κι ἔπειτα τὸ σκίπασαν. Ἐβαλαν πάνω στὸ ἀνοιγμά του τὸ κλειδί του κλήδονου και τὸ ἔβγαλαν

Τελείωσε πιά η τελετὴ κι οι κοπέλες, ἀφοῦ φίλησαν η μὴ τὴ ἄλλη, ἔφυγαν για τὰ σπιτία τους, ὅπου τὴν επομένη τὴς περιμέναν ο ἀργαλειὸς και τὸ κέντημα. Ὅμως τῶρα και μερικά χρόνια, μάτια κοιτάζω νὰ δῶ τὴ Μαρία νὰ κουβαλεῖ τὸ σταμνὴ με τ' αμιλητό νερό τὴν παραμονὴ του κλήδονου. Η γιορτὴ τὴς χαράς και τὴς νιότης εἶναι πιά μὴ γλυκὴ ἀνάμνηση. Ὅλοι μας ὅμως τὴ νοσταλγοῦμε κι ὄλο ψάχνουμε για νὰ βρούμε — μὰ δὲ βρισκόματε—τὴ χαρὴν νη μας χαρὰ.

Ποιὸς εἶναι ἄραγε ο φταίχτης; Ἄς πᾶξει ο καθένας μας για τὴν ἀπάντηση κι ἴσως βρεῖ πὺς κι ο ἴδιος εἶναι ἔνοχος.

ΑΡΧΑΙΡΕΣΙΕΣ

ΣΤΟΝ «ΠΑΤΟΥΧΑ»

Σὲ γενικὴ συνέλευση τῶν μελῶν του Συλλόγου Βιαννιτῶν Ἡρακλείου «Ο ΠΑΤΟΥΧΑΣ» πού πραγματοποιήθηκε στίς 16 Ἰουνίου σὲ αἴθουσα τὴς Ἐνωσῆς Γεωργικῶν Συνεταιρισμῶν Ἡρακλείου, ἔγιναν ἀρχαιρεσίες κι ἐκλέχτηκαν για τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιο οἱ:

- Βαρδάκης Βαγγέλης, Δουραχαλῆς Ἀλέκος, Διακάκης Λευτέρης, Παπαγιάννης Μανώλης, Παπαμαστοράκη Ἐλπίνη, Παγοκατάκης Βαγγέλης και Χρηστάκης Γεώργιος, ἀναπληρωματικὸς Καραγεωργιάκης Μανώλης.
Για τὸ Εποπτικὸ Συμβούλιο οἱ:
Ἀγγελάκης Ἀνδρέας, Δοράκης Μανώλης, Στεφανάκης Κώστας
Ἀναπληρωματικὸς:
Κασσωτάκης Χαρδολάμος
Περισσότερα στὸ ἄλλο φύλλο.

ΤΟ ΠΑΣΟΚ

ΕΠ. ΒΙΑΝΝΟΥ

Στίς 30 Μαΐου πραγματοποιήθηκε σύσκεψη τῶν μελῶν του ΠΑΣΟΚ τὴς Ἐπαρχίας Βιάννου σὲ καφενεῖο στ' Ἀριρὰ. Ἐξετάστηκαν ὀργανωτικὰ τὸς θέματα και προβλήματα τὴς Ἐπαρχίας.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

ΣΥΝΕΠΑΡΧΙΩΤΩΝ

Ὁ Μανώλης Εὐαγγελιδάκης, μαθητὴς του Λυκείου Πατρῶν, πού ἡ μητέρα του εἶναι ἀπὸ τὴν Ἄνω Βιάννο, κόρη του Μανώλη Πετροπουλῆ, πήρε ἕνα ἀπὸ τὰ τρία βραβεῖα (τὸ βραβεῖο Πάλα) στὸν Πανελλήνιο διαγωνισμὸ τὴς Ἑλληνικῆς Μαθηματικῆς Ἐταιρείας μεταξὺ τῶν μαθητῶν τῶν δύο τελευταίων τάξεων τῶν Λυκείων τὴς Ἑλλάδας.

Τὰ βραβεῖα ἀπονεμήθηκαν σὲ τελετὴ, πού ἔγινε στὸ Πνευματικὸ Κέντρο του Δήμου Ἄθηναιῶν, ἀπὸ τὸν πρόεδρο τὴς Ἑλληνικῆς Μαθηματικῆς Ἐταιρείας, μαζί με χρηματικὸ ποσό.

5.000.000 ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΣΥΚΟΛΟΓΟΥ

Σύμφωνα με ἀνακοίνωση του κ. Νομάρχη ἀπὸ πιστώσεις 337.762.000 δρχ. πού βρισκονται σπῆ διάθεση τὴς Νομαρχίας διαθέτονται 5.000.000 για προ κατασκευασμένο Δημ. Σχολεῖο Συκολόγου.

Ἐπιχορήγηση για διδασκῆρια κὲς ἀνάγκες περιμέναν ὅμως και τὰ Δημοτικὰ Σχολεῖα Ἄνω Βιάννου, Καστρί και Ψαρῆς Φοράδας. Γιατὶ ἐξαιρέθηκαν; Μὴ ἀπάντηση χρειάζεται για τὴν ἐνημέρωση τῶν κατοικῶν πού ζητοῦν νὰ μᾶθουν.

ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

ΣΥΝΕΠΑΡΧΙΩΤΩΝ

Μὲ ἀπόφαση τὴς Κυβερνήσεως ὡς ὁ συνεπαρχιώτης μας Δικηφόρος κ. Πέτρος Ι. Μηλιαράκης τοποθετήθηκε πρόεδρος του 'Ασφαλιστικού' Οργανισμού ΤΕΑΜΚ.

Ὁ Ὄργανισμὸς αὐτὸς στὸν ὅποιον ὑπάγεται ὅλη ἡ Κλωστοϋφαντουργία τὴς χώρας μας (Πειραιῆ — Πατραῖκή, Αἰγίου, ΝΤΕ - ΜΙ - ΣΕ) ἔχε 70.000 ἀσφαλισμένους, 15.500 συνταξιούχους και ἀσασχολεῖ 220 ὑπαλλήλους. Διαθέτει ὑποκαταστήματα σπῆ Πάτρα — Θεσσαλονίκη — Λάρισα.

Η μικρὴ ἀνεῦρε τότε τὸ μῆλο τὴς Χρυσῆς. Ὑστερα η κερα — Μαργῆ εἶπε κι ἄλλη μαντινάδα. Σὲ κάθε μαντινάδα πού ἔλεγε η Μαργῆ, ἡ μικρὴ ἔβγαζε και κάτι μέσα ἀπὸ τὸ σταμνὴ. Ὅποιος κοπέλας ἦταν, αὐτὴς ἦταν κι η μαντινάδα. Ἐτσι ἔγινε μέχρι πού ἄδεισε τὸσταμνὴ. Ἐπειτα οἱ κοπέλες γεμίσαν η κεθεμιὰ ἕνα ποτῆρι με κλήδονο νερό. Ἐβαλαν λίγο στὸ στόμα τους και βγῆκαν ἔξω σπῆν αυ-

λή. Πίστευαν πὺς ὅποιον ἄντρα πρωτόβλεπαν, θὰ γινότανε και σύντροφος τὴς ζωῆς τους. Τὴν παραμονὴ ἐξάλλου εἶχαν πάρει κριθᾶρι και τὸ εἶχαν ἀπὲρ στὰ σταυροδρόμια του χωριού. Στὰ ὄνειρά τους τὸ κριθᾶρι εἶχε κιόλας φυτρώσει. Μ' ὅποιον ἄντρα ονειρεύονταν πὺς τὸ θερίζαν, αὐτὸν πίστευαν πὺς θὰ παντρεύονταν. Νὰ και μερικὲς ἀπὸ τὴς ἀξέχαστες μαντινάδες του κλήδονου:

Σήμερα εἶν' τ' Ἄι Γιαννιού π' ανοίγουν τὸς κλήδονους κι ὅτινος βγεῖ τὸ μῆλο του, νὰ ζήσει χίλιους χρόνους. Μῆλο βάλω στὸν κλήδονο και τὸ βάλω βελόνα, του χρόνου σάν και σήμερα νὰ βάλεις ἀραβῶνα. Ρᾶδο του Μᾶη δροσερό, ζουμπουλί μου ανθισμένο, ὡστε νὰ ζῶ θά σ' αγαπῶ και θά σὲ περιμένω. Μῆλο μου κατακόκκινο ἀπὸ τὸν Ἄι Τάφο, εἶντ' ἀνὰ τὰ μηνύματα ἀπὸ μου μῆνας νὰ ρῶ; Ανοιξτε τὸν κλήδονο νὰ βγεῖ τ' ἀγὰ τὸ μῆλο, πού στέκει σάν τὸν μιναρὲ και λάμπει σάν τὸν ἅλιο Ἄγιο Ιωάννη μου, πρόδρομο τῶν Ἁγίων, και δειξε και φανέρωσε τὸ ἀγάπη μου τὸ μῆλο. Ανοιξτε τὸν κλήδονο νὰ βγεῖ μιλιά με τ' ἄνθη, νὰ βγεῖ σγουρὸς βασιλικὸς πού μ' ἔβαλε στὰ πάθη. Ανοιξτε τὸν κλήδονο νὰ βγεῖ και τὸ δικὸ μου και δὲν μπορῶ νὰ στέκω μπλὶ ἀπὸ τὸν κουρασμὸ μου. Σήμερα εἶναι τ' Ἄι—Γιαννιού π' ἀνοίγουν τὸς κλήδονους κι ὅσοι κι ἂν εἶραστ' ἐπαῖ, νὰ μᾶστε και του χρόνου